

Lausunto KulttuuriKuopio – ja Liikkuva Kuopio-ohjelmista

Kasvun ja oppimisen lautakunta 23.05.2023 § 50
3465/00.04.02/2023

Valmistelijat / lisätiedot:
Minna Kari puh. 044 718 4008
Silja Silvennoinen puh. 044 718 4003
etunimi.sukunimi(at)kuopio.fi

Päätösehdotus

apulaiskaupunginjohtaja HEP KOP Pekka Vähäkangas

Kasvun ja oppimisen lautakunta päättää hyväksyä vs. kasvatusjohtajan ja opetusjohtajan esityksen.

Päätös

Kasvun ja oppimisen lautakunta hyväksyi päätösehdotuksen.

Pöytäkirjan liitteeksi liitettiin LiikkuvaKuopio-ohjelma sekä KulttuuriKuopio-ohjelma.

Jukka Sormunen saapui kokoukseen tämän pykälän käsittelyn aikana klo 16.35.

Janne Hentunen poistui kokouksesta tämän pykälän käsittelyn jälkeen klo 16.51.

Esitys

Kasvatusjohtaja ja opetusjohtaja:

Esitämme, että Kasvun ja oppimisen lautakunta antaa yllä olevan selonteon lausuntonaan LiikkuvaKuopio – ja KulttuuriKuopio -ohjelmiin ja esittää sitä edelleen kaupunginhallitukselle.

Selostus

**Vs. kasvatusjohtaja Minna Kari
Varhaiskasvatuksen tukipalvelut**

**Opetusjohtaja Silja Silvennoinen
Perusopetus ja nuorisopalvelut sekä lukiokoulutus ja toisen asteen yhteistyö**

Kuopion kaupungin hyvinvoinnin edistämisen palvelualue on koordinoanut poik-kihallinnollisesti eri toimijoiden kanssa Liikkuva Kuopio ja KulttuuriKuopio -ohjelmien rakentamisen. Ohjelmat toteuttavat Kuopion strategiaa, Hyvinvoiva Kuopio -ohjelmaa sekä kaupungin hyvinvointisuunnitelmaa. KulttuuriKuopio-ohjelma konkretisoi tavoitteita ja toimenpiteitä kulttuuritoiminnan osalta ja LiikkuvaKuopio -ohjelma liikkumisen mahdollistamisen ja edistämisen osalta.

Hyvinvoinnin edistämisen palvelualue pyytää lausuntoa kasvun ja oppimisen lautakunnalta ohjelmiin kirjatusta Kuopion kaupungin liikkumisen ja kulttuuritoiminnan edistämisen kehittämistoimenpiteistä vuosina 2023-2030. Ohjelmat kehittämistoimenpiteineen ovat liitteenä. Valmisteluprosessissa on huomioitu laajasti asukkaiden ja sidosryhmien kehittämisajatukset ja niiden edistymistä tultaisiin seuraamaan osana hyvinvointisuunnitelmaa.

Lausunto LiikkuvaKuopio --ohjelmasta

LiikkuvaKuopio -ohjelma on perusteellisesti strukturoitu, sisältää paljon asiaa ja havainnollistavia kuvauksia. Perustaa ohjelman toteuttamiselle on haettu liikuntalaista, joka velvoittaa kunnat luomaan edellytykset liikkumiselle, kuntalaista, joka veloittaa hyvinvoinnin edistämiseen sekä myös perustuslaista ja sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämistä koskevasta laista.

Ohjelma on hyvin runsas ja huomioi laajasti liikkumiseen vaikuttavat eri aspektit. Siinä esitetään lyhyesti kolme päätavoitetta (liikkumisympäristöjen, liikkumisen edistämisen palvelujen ja toimintatapojen kehittäminen), joiden alle kuvataan suuri määrä toimenpiteitä tavoitteiden saavuttamiseksi.

Kasvun ja oppimisen lautakunta kiinnittää erityistä huomiota siihen, että LiikkuvaKuopio-ohjelmalla on merkittävä kustannusvaikutus palvelualueen ja kaupungin talousarvioon ja toimintasuunnitelmaan. Ohjelma edellyttää hyvinvoinnin edistämisen palvelualueelta sekä Kuopion kaupungilta sitoutumista kustannuksiin ja aikatauluihin. Lisäksi ohjelman mukaan kaupungin eri toimialoilta odotetaan yhteistyö- ja jalkauttamisresurssia LiikkuvaKuopio -ohjelman toteuttamiseen.

LiikkuvaKuopio- ohjelman sivulla 10 on palvelutuotannon kuvaus. Sitä pyydetään vasemman sarakkeen osalta tarkistamaan seuraavasti: hyvinvoinnin edistämisen palvelualueen jälkeen seuraava kokonaisuus tulisi olla kasvun ja oppimisen palvelualue, jonka alle kuuluvat varhaiskasvatus, perusopetus, nuorisopalvelut ja lukiokoulutus.

Liikkumisen edistämisen toimijaverkosto on esitetty kuviossa, jossa kuvataan myös liikkumisympäristöjä. Osana verkostoa olisi tarpeen mainita myös varhaiskasvatus. Liikuntakasvatus on sitä vaikuttavampaa, mitä nuorempana se aloitetaan. Kuopion kaupungin koulujen liikkumisympäristöihin liittyvä yhteistyökumppani on tilapalvelut, sillä oppilaitokset eivät omista liikuntaympäristöjä, vaan niillä on käyttäjän rooli.

Ohjelmassa todetaan, että siinä käytetään paremmin kuvaavaa liikkumisympäristö -käsitettä liikuntapaikka -käsitteen sijasta. Uusi käsite on hyvin sopiva ja sitä olisi tarkoituksenmukaista käyttää läpi ohjelman. Epäselväksi jää, kuvaataanko liikkumisolosuhteet-käsitteellä vain fyysisistä paikkaa vai sen lisäksi muita olosuhdetekijöitä, kuten melu, sää, lämpötila tai ruuhka.

Kasvun ja oppimisen lautakunta kiinnittää huomiota siihen, että LiikkuvaKuopio -ohjelmaan on ansiokkaasti tehty laajaa raporttia käytetyistä resursseista, toteutetuista toimista ja ympäristöistä sekä tehdyistä asukas-, seura- ja liikkumisympäristökyselyistä. Ohjelman käytettävyyden ja jalkauttamisen näkökulmasta sen olisi hyvä olla napakka, kokoava asiakirja, joka on luettavissa ja sisäistettävissä vaivatta. Taustatietoja ja tuloksia siihen voisi tiivistää ja tuoda mukaan yleisemmällä tasolla. Tarkemmat tiedot ja raportit voisi esittää myös erillisessä dokumentissa mahdollisen ohjelman päivittämisen näkökulmasta, mikäli ohjelmaa on tarkoitus toteuttaa pidempään.

Kuntalaisten ja urheiluseurojen tyytyväisyys liikkumisympäristöihin on taustakyselyjen mukaan erinomaisella tasolla, joskin tarjonnassa on tunnistettu sukupuolittuneisuutta. LiikkuvaKuopio-ohjelmassa on tärkeää pyrkiä kehittämään toimia lisätä lasten ja nuorten fyysistä aktiivisuutta, joka on merkittävästi matalammalla tasolla kuin aikuisten sekä seuratoiminnan ja liikkumisympäristöjen tila. Kehittämistoimenpiteitä yksin lasten ja nuorten liikkumisen edistämiseksi onkin kirjattu 37 kappaletta. Lisäksi aikuisten liikkumisen edistämisen kehittämistoimenpiteitä on 29, liikkumisympäristöihin liittyviä 36 ja toimintatapojen kehittämisen toimenpiteitä 49 kappaletta. Taloustilanteen ja toteuttavan henkilöstön näkökulmasta on pohdittava, onko tavoite realistinen. Fyysisten ympäristöjen

kehittämistä on aikataulutettu, mutta liikkumisen edistämisen ja toimintatapojen kehittämisen toimenpiteille ei ole ajoitus- tai priorisointisuunnitelmaa.

LiikkuvaKuopio-ohjelman kehittämisideoihin on nostettu esille kuntalaisten toiveita aiheista, joihin kyselyn mukaan ollaan erittäin tyytyväisiä. Kunnan tehtävänä on huolehtia palvelujensa yhdenvertaisuudesta. Kunnalla on suuri määrä kuntalaisille subjektiivisin oikeuksin määrättyjä palveluja tuotettavana ja kaikkea toivottua on mahdotonta tarjota.

LiikkuvaKuopio-ohjelmassa esitetty jalankulku- ja pyöräilyverkosto tukee hyvin päiväkotien, koulujen ja työntekijöiden arkiliikuntaa. Myös koulumatkojen kulkeamiseen jalan/pyörällä on hyvä kannustaa.

Ohjelmassa on kuvattu myös koulujen ja päiväkotien hankkeita. Mikäli ne halutaan erikseen mainita ohjelmassa, yksiköiden tiedot ja hankkeiden ajantasaisuus tulee tarkistaa kasvun ja oppimisen palvelualueelta.

Toimintaa ja yhteistyötä kehitetään vahvasti seurafoorumien kanssa. Sen kautta tavoitetaan valikoituneet, aktiiviset liikkujat. Kasvun ja oppimisen lautakunta esittää, että liikkumisen lisäämistä kehitetään yhteistyössä kasvun ja oppimisen palvelujen kanssa. Esimerkiksi nuorisopalvelujen kautta saavutetaan niitä nuoria, jotka eivät liiku. Myös varhaiskasvatuksen rooli jää ohjelmassa ja sen toimenpiteissä ohueksi, vaikka ohjelmassa todetaan, että varhaiskasvatuksen ja koulun rooli on keskeinen liikunnan kannalta. Fyysisen aktiivisuuden juurruttamisen vaikuttavuus on sitä suurempi, mitä nuoremmat lapset ovat kohteena. Ohjelmassa mainitaan poikkihallinnollinen LiikkuvaKuopio-työryhmä, jonka rooli on tärkeä. Työryhmän ja eri toimijoille välinen säännöllinen tiedonkulku on tarpeen turvata luomalla viestinnälle rakenteet.

Jotta lukija saa kirjauksista oikean käsityksen, kannattaa ohjelman sanalliseen ilmaisuun, käsitteisiin ja kirjoitusasuun vielä kiinnittää huomiota, esimerkiksi seuraavan toimintatapojen kehittämistavoitteen tulkinta on hankalaa: *Parannetaan jatkuvasti liikuntaan liittyvän viestinnän toimintamalleja mm. esteettömyyden osalta.*

LiikkuvaKuopio-ohjelma sisältää toimenpiteitä, joita kaupunki työnantajana voisi toteuttaa työnantajakuvansa kehittämiseksi samalla tukien työntekijöidensä liikkumista. Kaupunki ei ole tarjonnut työntekijöilleen esimerkiksi mahdollisuutta käyttää hetki liikkumiseen työviikon aikana. Se voisi olla tervetullut ja lisätä tuottavuutta.

Kasvun ja oppimisen lautakunta ilmaisee huolensa siitä, että mikäli LiikkuvaKuopio-ohjelma kiinnittää kirjatut resurssit sekä aikataulun toimenpiteille, miten kasvun ja oppimisen palveluiden välttämättömät tarpeet saadaan toteutettua.

Lausunto KulttuuriKuopio -ohjelmasta

KulttuuriKuopio-ohjelma on hyvin erilainen dokumentti kuin liikkuvaKuopio. Se ei sisällä raharesurssikuvauksia eikä -esityksiä. Myös KulttuuriKuopio-ohjelma sisältää tilasto- ja raporttiosuuksia, joissa kuvataan kulttuurivuoden avainlukuja ja toteutetun kyselyn vastauksia. Lisäksi taustoitukseksi on laajasti säädöspohjaa, poislukien varhaiskasvatuksen ja opetuksen säädöspohja.

Kasvun ja oppimisen lautakunta toteaa, että on hyvä, että ohjelmaa laadittaessa on osallistettu kuntalaisia. Tutkittu taustatieto olisi täydentänyt enemmän ohjelmaa.

Ohjelmassa on raportoitu nuorisopalvelun toiminta osana kulttuurivuoden avainlukuja. Raportista kuitenkin puuttuu samalta palvelualueelta esimerkiksi

varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen kulttuurikasvatus. Kulttuurikasvatuksen ja -toiminnan yhteistyö koulujen ja varhaiskasvatuksen kanssa on säännöllistä.

KulttuuriKuopio-ohjelmaan on kirjattu suuri määrä kehittämislinjauksia ja toimenpiteitä. Lisäksi liitteinä olevista toivepankeista nostetaan uusia toimenpiteitä toteutukseen. Toiveiden tynnyrin yksittäisten ilmausten liittämistä osaksi ohjelmaa voisi vielä pohtia. KulttuuriKuopio-ohjelma on kuitenkin realistinen, sillä siihen on kirjattu toimenpiteiden toteutuksen olevan ehdollinen käytettävissä olevien resurssien mukaisesti.

Kasvun ja oppimisen lautakunta toteaa, että eri asukasryhmien kategorioita otsikoineen tulee vielä tarkastella. Perusopetuksen 1-6 -luokkalaiset ja 7-9 -luokkalaiset sisältävät kaikki kyseisten ikäluokkien lapset ja nuoret mukaan lukien kaikenlaista tukea tarvitsevat. Heitä ei tule kategorisoida erikseen ilman perustetta tai lupaa diagnoositietojen käsittelyyn.

Vaikutusten arviointi

-

Liitteet

3465/2023 Lausuntopyyntö Liikkuva Kuopio ja Kulttuuri Kuopio -ohjelmista
3465/2023 Kuopio_ohjelma-asiakirja_20042023
3465/2023 KulttuuriKuopio-ohjelma-01-aukeamat